

A TENGERRPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök, 1908. szeptember 3.

187. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fiók-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos pelit sorja 40 fillér.

„Egy erős kéz.”

A sötét tengerről halvány lámpafény csillog a víz felé: hajó közeledik a nagy vízen. Az őrszem jelt ad s a szemafor fénye beszél: állj, ki vagy, idegen állam vizén evezel! Ha a hajó nem felel, ágyú dörren a vár fokáról s a golyó zugva csap a vízbe a hajó mellé. Az államhatalom beszéde ez.

A magyar közéletben ma csupán őrszemek vannak, de a vár fokán nem áll őrszem s a közvélemény fásultan néz a sötét tengerre. A sötét tenger: a horvát kérdés, mely napról napra halad a katasztrófa felé. Frank József, a változatos politikai életű volt starcsevicianus zászlóbontása adja az alkalmat, hogy a nemzeti félhivatalosok újra beadják a közvéleménynek, hogy a horvát koalíció bomlófélben van s jobbulás állott be a horvát földön. Pedig ellenkezőleg. Ilyen mértékben, mint ma, sohasem folyt az elszakadás belterjes munkája, s az első nagyobb megrázkódtatás, ami minden pillanatban beállhat a trónváltás esetén, bevezetheti a nagy előrelátással végrehajtott munkát.

A közvéleménynek tisztán kell látnia. Horvátországban Starcsevics Antal volt az utolsó politikus, ki komolyan vette a nagy horvát állam eszméjét mely a szerb nemzetiséget megtagadta s a horvát államot federatív szövetségben képzelte el. Már Frank József odaigérté hiveinek Albániát, Montenegrót, Szerbiát, ígért kínai gyarmatokat s szóval pozitív alap helyett képtelen álmódzásba vezette a népet, gyűlöletet hirdetve a szerbek ellen. Bosznia-ban Kállai maga szervezte a nagyszerb akciót, s biztosították közösen, hogy a déli fanatizmusra hajlandó szlávjainak örökös forrongása komolyabb veszedelmet nem szül soha. Ausztria komolyan soha sem kezdte meg a délkeleten tervezett akcióját s szívesen vette, hogy egyesek, kielégítve anyagi és erkölcsi ambíciójukat, veszélytelen, hogy úgy mondjuk, fantasztikus jellegű propagandákat csináljanak. Innen a tévedés, hogy a közvélemény az új horvát helyzetet is holmi álmokba ringatott néprövidesen muló politikai részegségének gondolja.

De a kilencszázas évek elején Ausztriában már érezhetővé válik egy erős kéz, mely mind érezhetőbben avatkozik bele a dolgok rendezésébe. Hogy kicsoda ez a kéz gazdája, felesleges mondani. Foglalkozik Olaszország terveivel s látja, ismeri Dalmácia fontosságát. Egy hadgyakorlaton már így beszél: „Az én horvátjaim döntötték el Lissa sorsát.” Hamarosan változás áll be Dalmácia vezetésében, Cattarót újra építik, dalmát vasutak épülnek s az osztrák sajtó megadja a jelszót: Dalmácia nem függ szervesen össze Ausztriával. Érezhető Magyarországon is valami nemzeti mozgalom. A monakia olaszai között ügynők

mozognak. Ekkor adja át a főhercegnek Isztria s Dalmácia jól ismerője a vörös herceg kidolgozott tervét a horvátok szervezéséről. Dalmáciában s a tengermentéken rövid idő alatt erős nemzeti horvát sajtó születik. Létesülnek idegen forgalmi irodák.

A horvát papokat felcserélik, csupa lelkes Lueger-párti ember vonul be a parókiákra. Bécsi papok szereznek maguknak házat, nyomdát, üzletet a tenger mellett. Egyengetik a szerbekkel való békés megegyezést. Dalmata embert küldenek a magyar tengermentékre, ausztriai szerbek nyitnak üzletket: ez a bölcsője a fiumei rezolúciónak. Dalmaták, szerbek, horvátok lépnek szövetségre s a Frank-féle álmok helyett pozitív terveket mutatnak be: Horvátország Dalmáciával, Fiumével kapcsolatban, Bosznia kérdése függőben tartva. Frank bukott ember, felülről nem támogatják, álláspontja túlhaladott, néhány öreg pap marad vele csupán.

S a horvát koalíció csapdát állít fel a magyaroknak: Dalmáciát mutogatja s a magyarok beleugranak. Egy magyar államférfi tárgyalt egy fiumei szállóban a horvátok vezérével s e szavakkal lép ki a szobából: „Történelmi pillanat a fiumei rezolúció előestéje.” A horvát vezér diadalmas pillantást vet néhány fiumei előkelő olaszra s gunyosan ennyit mond:

— Consumatum est!

Az államférfiut figyelmeztetik, hogy ki áll a rezolúció mögött s az így szól e sorok írójához:

— Aki gyanusítja az én horvát barátaimat, azzal én szóba sem állok.

Az államférfi miniszter lett, ma is az s kormánya első hetében a tengermentékről egy éjjelen leszedték az összes „magyar királyi” jelzőt.

S megkezdődött az államrombolás! Ausztria elérte célját: Magyarországot a horvát kérdésben évekig tartó zavar elé állította; a magyarokkal kiépített azt a vasutat, mely alapja terveinek: Ausztriával szoros összeköttetésbe jut Horvátország Dalmácia, Dalmáciával Bosznia. Rövid fejlődés kell még, s a mi sajtó közjogunk imperative elrendeli a nagy horvát állam kialakulását.

A közjog rendeli Dalmácia visszacsatolását, Horvátországgal kapcsolatban Szent István koronájához. Ellenben Fiume hovartartozandósága felett a regnikoláris bizottság dönt, melyben a három faktor Fiume, Horvátország és Magyarország. Amint tehát Fiume municipiuma megegyezésre jut Horvátországgal s elküldi törvény szerinti képviselőjét a horvát diétára, a regnikoláris bizottságban megvan a horvát állam kialakulásának többsége. Ezért kell most megoldozni Fiumét, Dalmácia készen áll s mi

sincs hátra más, mint egy uralkodó akarata. Ugyanazé a főhercegé, kinek pártja s emberei eljásztják a tengermentéket bankjaikkal, sajtójukkal, telepítési ügynökeikkel, klerussal, egyletekkel s minden agitációval.

Évek, talán hónapok kérdése lehet ez. A Dalmáciával, Fiumével kiépített Horvátországhoz, melynek testét a vasut szervesen köti össze most már Krajnával, egy rendelet csatolhatja Boszniát s arra ébredünk, hogy a Drávától egy hatalmas, egyöntetű nemzeti állam áll, mely reánk veszedelmes testőre Ausztriának, de Ausztriára nem lehet veszedelmes helyzeténél fogva. Ez a horvát-szerb koalíció kidolgozott terve, mely felé pillanatnyi megállás nélkül törekszik. Ezt hirdeti naponként százezer nyi példányban sajtója, ezt hirdetik a szószékről papjai, ezt akarja a monarchia parancsolója. Ezzel szemben szánalmasan nevétség a nyaraló kormány állandó nyilatkozat-típusa: bomlik a horvát koalíció.

Nem némán, de dübörögve közeledik a sötét tengerről a végzetes hajó és nem áll a vártán az őrszem, nem jelez megállást a szemafor. Az alvó országot védtelenül találja a kalózhajó.

— Az olasz sajtó támadásai. Az olasz sajtó az utóbbi időben állandóan foglalkozik monarkiaink ügyeivel. Különösen a felső-olaszországi sajtó heveskedik. A *Gazetta di Venezia* éppen most nyit rovatot e címen: *Szövetségeseink kedveskedései*. Ebben összehord tücskötbogarat annak bizonyítására, hogy mennyire gyűlölik az olaszokat, különösen Ausztriában. Minden apróbb verekedés, ami a partvidéken a horvát és olasz parasztok közt megyik, ellenséges szándékok mellett bizonyít a velencei lap számára. A római *Tribuna* azt követeli, hogy a partvidéki olasz lakosságot az osztrák kormány vegye védelmébe a horvát lakosság ellenében és ne engedje meg, hogy a bíróságok fölmentsék a verekedő horvátokat. Ha ezt nem teszi, ellenséges érzületnek adja jelét! A kémkedés vádjá is folyton kísért az olasz lapokban, amelyek ujabban már a Garda-tóra sűrűn ellátogató turisták ellen is kezdik ingerelni az amugy is ideges olasz lakosságot. Velencei, veronai, páduai lapok és a milánói *Secolo* pedig megtámadta az olasz kormányt azért, mert megengedte, hogy a római magyar-osztrák katonai attasé jelen legyen a nagy lovasági gyakorlaton. Megjegyzendő, hogy a mi attasékon kívül még más hatalmak katonai megbízottai is ott lesznek. Azoknak a jelenléte azonban nem bántja az olasz heveskedőket, de a magyar-osztrák attasé, hja, az más! A *Corriera della Sera* a magyar kormány ellen intéz támadást a nagyszerb propaganda ellen teli bírósági lépések miatt. Majd a szandzsákvasutak és Bosznia dolgáról olvasunk olasz lapokban feltűnő hangon és tendenciával írott cikkeket.

Maga Tittoni sem titkolja, hogy az olasz sajtó nyugtalankodását feltűnő és figyelemre jeltétségnek tartja. Egy nyilatkozatában azonban azt a reményét fejezi ki, hogy a mint külügy-

miniszersége kezdetén, úgy ezuttal is sikerült megfordítania az elrugaskodókat. A salzburgi találkozó remélhetően megkönnyíti ezt a feladatot.

A patriárka választás. Ujvidékről jelentik a Kel.-Ért.-nek: A magyarországi szerb köröket az új patriárka személye foglalkoztatja. A radikálisok klubja ma Karlócán bizalmas értekezletet tartott az új választás eshetőségéről. E tanácskozás bizalmas jellegű lévén, annak határozatáról még mi sem jutott nyilvánosságra, azonban a radikális párt hivatalos lapja, a Zasztava, a legutóbbi vezércikkében erre nézve már kiadta a jelszót, hogy a szerb egyházi kongresszus a következő patriárka választásokon semmi körülmények között sem fogja figyelembe venni a magyar kormány óhaját és azt a reményt fejezi ki, hogy ebben a tekintetben az összes szerb pártok egyet fognak érteni. E harcias cikk mellett is azonban bizonyos, hogy a szerb radikálisok körében a komolyabb elemek nagyon is megfontolandónak tartják, vajjon a radikális párt más céljai elérése szempontjából helyesen cselekszik-e ha a kormányval merev ellentétbe helyezkedik.

Horvátországi hírek. Mint Zágrábról írják, a „Novoszt“ állítólag jó forrásból vett értesülés alapján azt írja, hogy a kormány elérkezettnek látja az időt, hogy döntő csapást mérjen a horvát-szerb koalícióra, az által, hogy a horvát országgyűlést feloszlatja és új választásokat rendel el. A kormány e lap szerint bizik abban, hogy a felségárulási per segítségével sikerül majd a választókat a koalíciótól eltántorítani. Azért siettetti a kormány a per eldöntését, mert a várható súlyos ítélet hatása alatt akar a választásokba bocsátkozni. E választási harcban a Frank-féle Starcevic-párt mellett a kormány még a szerb radikálisokra és a krelkálisokra támaszkodik. A Frank-párt Zágrábra rendelte összes képviselőit, hogy a választási kampány tervét megvitassák. Starcevic Milo dr., aki a horvát nemzeti tanács eszméjét fölvetette, erről a következőképpen nyilatkozott:

A tanácsnak elő főladata az lesz, hogy az összes horvát országokból gyűlésre hívja össze a legelőkelőbb férfiakat. E gyűlés főladata lesz, hogy olyan tervet dolgozzon ki, amelynek alapján a horvátok óhajai megvalósíthatók. Egyúttal középponti bizottságot kell választania, mely megállapítaná azt az egységes tervet, mely szerint a horvátoknak Budapesten és Bécsben kell eljárniuk. Gyűléseket kellene tartani Zágrábrban, Zárában és Laibachban. Egyöntetű eljárást kell megállapítani Boszniára és Hercegovinára nézve. A horvátoknak szövetségeseket kell keresniük Magyarországon és Ausztriában. Az elnökség Zágrábrban székelne, a megbízottak vidékeket szerint küldetnének ki. A középponti bizottság vezetné a harcot az egész vonalon.

Végül Starcevic kijelenti, hogy a horvát jogpártnak a koalícióval egyetértve bizonyos számú képviselőt kellene kiküldenie a Starcevic-párttal tartandó közös értekezletre.

UJDONSÁGOK.

— **Jön a kormányzó.** Valóságos esemény számba megy már az, ha Nákó Sándor gróf a fiumei kormányzó egy két napra Fiuméba is ellátogat. Legalább erre vall az, hogy a két helyi félhivatalos lap nagy buzgósággal jelzi már előre, hogy a kormányzó, e hó 5-én ideérkezik, hogy a drenovai ügyet ha lehet személyesen elintézzé és a szokolisták susáki összejövetele alkalmából a székhelyén legyen. Persze 9-én, amint a szokolisták elvonulnak, Nákó Sándor gróf is bucsut mond Fiuménak.

— **Az orosz tábornok körutja Horvátországban.** Zágrábról jelentik, hogy Volodimirov orosz tábornok szombat óta a parasztpárt vezérével, Radics képviselővel bejárja Horvátországot és parasztyűléseken vesz részt, melyeken Radics a szláv szolidaritásról beszél. Ma Volodimirov Isztriába, onnan pedig Laibachba utazik, hol résztvesz a szláv hírlapírók kongresszusán.

— **Politizáló horvát gimnazisták.** Zágrábi tudósítónk írja: Horvátországban immár nemcsak az egyetemi ifjuság veszedelmezetteti a címerek, zászlók és ablakok biztonságát: a Dráván túl már a középiskolai ifjuság is politizál. Még pedig nem titokban és szórványo-

san, hanem nyilvánosan és rendszeresen. A horvát pártvezérek már a középiskolák kapui előtt is megütik a verbungos botot, hogy a középiskolai ifjuságot táborukba tereljék. Erről tanuskodik a Starcevic-párti középiskolai tanulók kongresszusa, amely szombaton és vasárnap zajlott le Zágrábrban. Két nap óta egészen megelégnék a város képe, a diákok sűrű rajokban bejárák az utcákat és zajosan éltetik a Starcevic-párti képviselőket, s a vezért, Frank József drt. A kongresszus, melyre Dalmáciából, Isztriából és Boszniából is sokan eljöttek, a Starcevic-házban tartotta meg ülését. Elhatározták, hogy a Starcevic-párti propaganda érdekében a középiskolákban meghonosítják a menza-intézményt. Ma nagy ovációban részesítették Frank József drt. a Starcevic-párt elnökét. Délben ünnepies menetben vonultak a vezér háza elé és harsány zsviókba törtek ki. A diákok szónoka úgy üdvözölte Frankot, mint a horvát eszme lelkes zászlóvivőjét. Frank dr. szívós kitartásra buzdította a horvát eszme ifju apostolait. Ma délután Sesztinbe rándult ki a zsenge társaság s megkoszoruzta Starcevic Antal dr. sirját. Este diáklakoma volt, Frankot megjelenésekor vállra emelték és elvitték a diákok asztalához. Frank egész este a diákok között ült és társalgott velük. Számos felköszöntőt mondtak rá, beszéde pedig leirhatatlan lelkesedést keltett. A Starcevic-párti képviselők beszédét is megtapsolták. A szónokok mind erősen kikeltek a nagyszerű propaganda ellen.

— **Magyar karmester Grácban.** Bródy Miklós drt, a hírneves sakkzót, aki Andorfi igazgatósa idején a pozsony-fiumei színháznak volt a karnagya, legutóbb pedig a budapest Népszínház-Vigoperánál működött, a grazi egyesült színházak szerződötték karmesternek. Bródy Miklós dr. kitűnő szakemb. r, aki előreláthatólag Grácban is sikerrel fogja megállani helyét.

— **Megint a Villa Giuseppe.** József főherceg szép fiumei villájának és kertjének eladása ismét nem sikerült. A Krainische Baugesellschaft, valószínűleg meghátrálva a fiumei olasz lakosság ellenszenvé elől, az utolsó percben visszavonta ajánlatát és a tárgyalásokat, melyek már a befejezés stádiumában voltak, megszakította. Ma már értesítette Klotild főhercegnő udvarmesterei hivatala a podesztát, hogy a főhercegnő a telet ismét fiumei villájában fogja tölteni.

— **Felakasztott magyar ember.** Tegnap délután a Vicolo del Pino közelében levő kis erdőben felakasztva találtak egy fán egy 28—30 év körüli fiatal embert, ki már több mint 12 óra óta lóghatott az illető helyen. Egy magyar munkakönyvet találtak nála, melynek első lapjai azonban ki voltak tépve. Fehérneműjében J. K. kezdetűk vannak behimezve. Találtak nála 5 kor. 78 fillért és egy tulaórat is. Az ismeretlen öngyilkost a temető halottasházába vitték, hol lefényképezték.

— **Ausztria és Magyarország forgalma.** Bécsből táviratozzák: Az államközi forgalomról szóló végleges statisztikai kimutatás szerint Ausztria és Magyarország között 1907. évben a forgalom a következő volt: Behozatal Magyarországból 51.8 millió métermázsza 1204.1 millió korona értékben. A Magyarországra való kivitel 33.4 millió métermázsza 1263 millió korona értékben. Ausztria kereskedelmi mérlegének ebből származó aktívuma tehát 58.9 millió korona.

— **Gázhajó.** Jövő esztendőre a német Spree és Havel folyókon nemcsak gőzhajó, hanem gázhajó is fog járni. A Stern gőzhajóstársaság most alakíttatja át Neptun nevű hajóját gőzüzemről vízgázüzemre mely állítólag olcsóbb a gőznél. A nagy katlant kis katlannal cserélik ki, melyben antracit ég. A fejlesztett vízgáz dinamó hajt s akkumulátorba gyűjtött villamos energia segédelmével elektromotor forgatja a hajócsavart. A nagy kéményt kis kúrtó fogja helyettesíteni, kevesebb hajószemélyzetre lesz szükség, s az akkumulátor világosságát is szolgáltat. Ha a Neptun, mely néhány hét múlva közlekedni fog, igazolja a hozzá fűzött reményeket, akkor a Stern társaság a jövő tavasszal két új gőzhajót építtet, s fokozatosan átér a gőzüzemről a gázüzemre azért is, mert e gőzösök füstje miatt Berlinben igen sok a panasz. Téglaszállító villamos de-reglyék már tavasz óta közlekednek a Spree folyón, de üzemük gazdaságos voltára világot

vető adatok még nem állanak rendelkezésre. A vízgáz-üzem sem lehet valami gazdaságos, mert a szolgáltatott erő vesztesége a dinamóban legalább husz százalék, az akkumulátorokban huszonöt százalék s az elektromotorokban is körülbelül ugyanennyi. A fejlesztett erőnek tehát alig harminc százaléka fog a csavar hajtásánál érvényesülni. De hát a gyakorlat majd meg mutatja, van-e jövője ennek a kísérletnek.

— **„Fotografiák retouche nélkül.“** Odilon Helén, ki tudvalevőleg Pecsics nevű horvát emberhez ment férhez, Szélcében (Cirkvenica mellett) jelenleg emlékiratain dolgozik. A kötet címe „Fotografiák retouche nélkül“ lesz s pár hét múlva fog megjelenni egy berlini cég kiadásában.

— **Suppé-emlék Spalatóban.** Spalató város községtanácsa elhatározta, hogy nagy szülőttjének, Suppé zeneszerzőnek emlékére szobrot állít a város egyik terén. A család eredeti neve nem Suppé, hanem Suppe volt és utolsó sarja Suppe Fausto fiumei ügyvéd volt, aki az ötvenes években az akkori Fiume vármegye ügyészeként itt Fiumében lakott.

— **Gaál bácsi meghalt.** Szegény „Gaál bácsi“, alig egy évig élvezhette a teljes nyugdíját, amely 40 évi szolgálat után, mint a tengerészeti hatóság nyugalmazott segédhivatali igazgatója kijárt neki. Mint Ipolyságról jelentik nekünk, Gaál Géza tegnapelőtt ott 64 éves korában hosszabb betegeskedés után elhunyt. Fiumében bizonyára minden magyar ember, aki a vigkedélyü, s jószívü, kis kövér „Gaál bácsi“-t ismerte, részvételt fogadja halála hírére.

— **Sikkasztó igazgató.** Eszékről írják, hogy Hermann Lajos, a horvát kereskedelmi részvénytársaság cégjegyzője és igazgatója, a ki Zágrábról megszökött, Hermann Dániel volt zágrábi udvari szállító fia. Az általa elsikkasztott összeg 10.000 koronára rug, amelyet legnagyobbreszt Rohitsch-Sauerbrunnban pazarolt el.

— **Dr. Krausz Ödön** nyári szabadságáról visszaérkezett és ismét személyesen rendel fogorvosi műtermében (Fiume, Corso).

— **Ragados betegségek.** A városi közegészségügyi hivatalnál augusztus 17-től 24-ig és 24-től 30-áig a következő betegségeket jelentették be: Vörheny 2, diftéria 1, tifusz 1. Halálozás: bárányhimlőben 1. Ezeket kívül 2 tifuszbeteg Kupjából és Szusákról szállítottak a városi kórházba.

— **A tengerhajózás helyzete.** Ehhez a most aktuális kérdéshez a következő megjegyzéseket fűzi a „Verein Hamburger Reeder“ évi jelentése, amely működési évét legutóbb június hó 30-án zárta le. Annak konstatalása után, hogy a múlt évi krízis következtében a hajóterület iránt való kereslet ijesztően megcsappant, a következőket írja: A hajótulajdonosokat annál súlyosabban érinti a nagy depresszió, mert az előző idők kiválóan kedvező konjunkturái következtében üzemüket jelentékenyen növesztették. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a legtöbb kikötőben túlságosan nagy a hajókinálat, ami viszont a fuvardíjak leszállítását eredményezte. Az a fuvardíj-csökkenés ezuttal olyan mérveket öltött, hogy a legtöbb hajótulajdonos jónak látta hajóit, vagy legalább azok egy részét leszereltetni, hogy így a közsén, és a biztosítás költségeit megtakaríthassa. A helyzetet az is nehezíti, hogy a közsénárak még mindig nem szálltak le arra a niveaura, amelyen — különösen a mai viszonyok között — az egységes üzleti kalkuláció alapját képezheti. A munkásviszonyok nemcsak, hogy nem javultak, de rosszabbodtak, ami az üzem újabb drágulását jelenti. Különösen kiemelni a jelentés a fedélzeti utasok számának, a *kivándorlásnak* megcsappanását, ami a visszavándorlás növekedésében nem nyeri meg ellenértékét. (A német hajózást ez érinti leg-súlyosabban.) A hamburgi jelentés egyéb részleteiben kizárólag a német tengerészet ügyével foglalkozik és nagy pessimismussal tekint a jövő elé. Ez érthető is. A német kereskedelmi tengerészet az utolsó évtizedben annyira rohamosan növekedett, hogy ezen a téren a nagy reakció várható volt. A nagy német társaságok óriási üzemműködésükkel alighanem azon fognak rövidesen tűnődni, hogy miképpen lehetne megtakarítást elérni. Mert ezidőszerint tulajdonképpen csak a takarékoság az üzlet. Hogy nem fognak-e egy-egy vonalat kényszerűen

beszűntettri, az a közel jövő titka. A *White Star Line* Liverpoolban, amint ismeretes, már ehhez az eszközhöz nyult és számos kisebb vállalat követte a példáját.

x **Fratelli Deisinger** fiumei városi rak-tára (Via Molo 9.) engros áron árusítja kisebb beszerzéseknél is a legkitűnőbb kávét és teát.

Távirat ◀▶ Telefon.

A király és Lajos Viktor.

ISCHL, szept. 2. A kibékülés a király és öccse Lajos Viktor főherceg között ugylátszik teljes. Határozottan hire jár, hogy Lajos Viktor már részt fog venni a magyarországi nagy hadgyakorlatokon és szeptember 8-án meg fog jelenni Budapesten az Erzsébet örökimádási templom felszentelésén is, melynél különben az összes főhercegek jelen lesznek. Ischlben Lajos Viktor főherceg megvárja Mária Valéria főhercegnőt, a király leányát és vele együtt fogja az utat Budapestre megtenni.

Vanderbilt Gladys nem beteg.

BUDAPEST, szept. 2. Gróf Széchenyi László ma felkérte az összes fővárosi lapokat, hogy cáfolják meg ana híreszteléseket, melyek neje betegségéről és korai szüléséről a lapokban megjelentek. Gróf Széchenyi Lászlóné teljesen egészséges és éppen ma utazik férje társaságában Bécsbe.

A makói függetlenségi.

MAKÓ, szept. 2. A makói függetlenségi párti választók ma a közeledő tisztviselői választások alkalmából jelölő gyűlést tartottak, melyben óvációkban részesítették Just Gyulát is az őt ért legutóbbi támadásokkal szemben. Lakatos Pál főszóalásában kikelt „az egész országot megmételtyező rendbontó elemek” ellen, Dózsa Sámuel indítványára pedig üdvözlő táviratot küldtek Just Gyulához, melyben a párt változatlan bizalmáról biztosították. Ezután a jelenlevők elhatározták a függetlenségi párt teljes újjászervezését.

Kossuth Ferenc állapota.

BUDAPEST, szept. 2. Kossuth Ferenc állapota ma sem fordult jobbra. Csuzos bán-talmi nagy fájdalmakat okoznak neki, de semminemű aggodalomra nincs ok. A kereskedelemügyi miniszter ezuttal valószínűleg a szokottnál hosszabb ideig lesz kénytelen az ágyat őrizni.

Petróoleumrobbanás ember-halállal.

CSANÁD-APÁTFALVA, szept. 2. Veréb Pál helybeli kereskedő ma András nevű felnőtt fiát a pinceraktárba küldte petróleumot fejteni. Ott a petróleum, valószínűleg egy gondatlanul meggyújtott gyufától vagy cigarettától felrob-bant. Egy perc múlva az egész ház lángokban állt. Veréb András, mint egy égő fákyla rohant ki a raktárból a ház közelében elhaladó sinek felé. Abban a pillanatban robozott arra egy személyvonat, mely az égő fiatalembert darabokra tépte.

Az osztálysorsjáték huzása.

BUDAPEST, szept. 2. Az osztálysorsjáték mai huzásán százezer koronát nyert a 21326 számú sorsjegy, negyvenezer koronát a 38058. szám és huszonötezer koronát a 37488 számú sorsjegy.

Lefejezte az ágyugolyó.

VILLACH, szept. 2. Az itteni katonai gyakorlótéren tegnap végzetes szerencsétlenség történt. Az itteni helyőrség harmadik tüzérez-rede a város közelében gyakorlatozott, miközben az egyik, gyakorlótölténnyel töltött hegyi ágyu véletlenül elsült és egy Kovacsics nevű tüzérnek, aki a cső előtt állt, fejét és végtag-jait elszakította a testétől.

Letartóztatott sikkasztó.

BUDAPEST, szept. 2. A budapesti rend-őrség ma, a szabadkai rendőrség megkezesé-sére letartóztatta Ruff Lajos szabadkai könyve-lőt, aki a szabadkai villamosművek részvénytársaság pénztárából huszezer koronát elsik-kasztva onnan megszökött.

Nyilt-tér).

A nagyérdemű közönséghez!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy a tejgazdaságok hivatkozván a rettenetes hőség okozta takar-mány hiányra, — mely körülmény az állatok etetését és így a tej árát jelentékenyen meg-drágította — városunkban is, mint minden egyéb városban a tej beszerzésénél nagyobb árakat szabtak.

Alulírott tejkereskedők, midőn a gazdasági viszonyok által ránk kényszerített ezen áremel-kedéshez a nagyérdemű közönség részéről né-mi hozzájárulást kérünk, egyben biztosítjuk t. vevőinket, hogy egyöntetűen elhatározott cse-kély áremelés mellett azon leszünk, hogy t. vevőinket pontos és lelkesmeretes kiszolgálás-sal honoráljuk.

A helybeli tejkereskedők nevében:

Központi tejszarnok. — Bolé J. — Kurtz Samu — Hindinger József — Fleischhacker C. — Latteria Via del Fosso.

*) E rovatban közöltékért a beküldő felelős a szerk.)

Telefon-számok:

- Szerkesztőség 954
- Kiadóhivatal 229
- Nyomda 920

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VILLA TRIESTE - Lido Venence

Elsőrangú Maison Meubleé. Előkelő csendes ház.

Tulajdonos: Dr. Janovitz Guido orvostudor.

Rendelés a villában d. e. 11-12 és d. u. 3-4 órákor.

Fontos ujtás!!

Számos család régi óhaja teljesül és a nagyérdemű fogyasztó közönség kényelmét szolgálja

Carlo Frisch

szállító cég
(Via Alessandrina, Jelcich ház)
új vállalata, mely a világhírű

Kőbányai Polgári Serfőző r. t.

palacksőreit mindenkinek lakásába költségmentesen szállítja.

Arusítja:

a világos márciusi sört,
a kőbányai barátsört és
a serfőzdének különleges, a leghi-resebb orvos tanároktól ajánlott gyártmányát a

**„Szent István” védjegyű
Dupla maláta sört.**

Rendelések, 12 palackot meghala-dó mennyiségben, a nap bármely szakában, gyorsan és gondosan tel-jesítettnek.

Dijmentes házhoz szállítás!

Kicsinybeni eladás a Via Allessan-drina-i raktárhelyiségben.

Naponta frissen töltött palacksőrok.

Fontos ujtás!

A serfőzde specialitása: Szent István védjegyű Dupla maláta sör.

A serfőzde specialitása: Szent István védjegyű Dupla maláta sör.

„De la Ville“

szálloda, kávéház és étterem.
FIUME, Deák-korzó.

Az átutazó és a helybeli ma-gyar-ság legnagyobb és legked-veltebb találkozó helye.

Tulajdonos
Szentgyörgyi Ferenc.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órákor.

Új és használt iskolakönyvek

garantált előírás szerinti ki-adások kaphatók

Zanutel A. és Társa
könyvkereskedésében

FIUME, Via Adamich. — TELEFON 190. sz.
Könyvjegyzékek ingyen.

Első fiumei magyar uri és női fodrász terem
az Adria Palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű mo-dern hajmunkák vé-geztetnek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

Helyiség változás.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig a Via Andrassyban fennállt

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szíves pártfogást kéri tisztelettel!
Telefon 534. Fleischhacker C.

Virágot

ünnepélyre, lakodalom, névnap, utazásra stb, csokrokat és egyéb díszítést, temetésre koszo-rukat izlésesen és olcsón készít Kovács Teréz virágkereskedése Fiume Corsia Deák 30 a ka-pubejában.

Cserepes növényben nagy választék.

LIDO-VELENCZE

Maison d'Italie ♦ Villa Monplaisir
Villa Thea ♦ Villa Bellevue ♦ Hotel Margherita

Elsőrendű házak modern kényelemmel berendezve.
Legjobb fekvésben a Lidón. Villanyvilágítás mindenütt.
Fürdők és zuhanyok. Telefon. Külön lakrészek családok-
nak konyhával.

Tulajdonos
PONTELLO R.

Szobák 5 lirától feljebb. Teljes penzió 8 lirától feljebb.

LIDO-VELENCZE

Klimatikus gyógyhely és tengeri fürdő. — Nagy kineziterapiai
intézet. — A nagy fürdőházban kávéház és étterem tágas
terrasszal a tengerre. — Naponta hangverseny.

Grand Hôtel des Bains

Grand Hôtel Lido

Hôtel Villa Regina

Julius 1-én megnyílik az új

Excelsior Palace Hótel

Dependanceok és villák:

Elena — Jolanda — Ortensia — Maria — Emma — Elisabetta
parkkal, tennispályákkal stb.

Nagy hangversenyek, színház és változatos szórakozások.

Cím: BAGNI LIDO - VENEZIA.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Telefon száma 19.

Raktárak: Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat hazai gyártmányú

Excelsior zománcedényekben

Berndorfi Krupp-féle nickel-edényekben

és mindenféle konyha- és háztartási cikkekben.

Az új bérlő által teljesen újjaalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN
kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
Villanyvilágítás, házi fürdők, remek főnyű tengeri fürdő, saját tehenészet,
jéggyár stb. Orvos a házbán.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

VELENCZE

BONVECCHIATI

szálló és étterem a Szt.
Márktér közelében.

Új épület minden kívánt
kényelemmel.

Szobák 2^{1/2}-3 lirától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitűnő kony-
ha mérsékelt áron étlap
szerint.

Tulajdonosok:

Fratelli Scattola.

VELENCE - LIDO

PENSION CORNE D'OR

Egyetlen nemzetközi családi pen-
zió a Lidon, **csendes fekvésben**,
gyönyörű kerttel és tágas verandával.
Teljesen zanzari mentes.

Kitűnő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember ha-
vában mérsékelt árak valamint szo-
bák ellátás nélkül is.

Villamos vasúti és hajóösszeköttetés.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfelé
menni).

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek

találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron
— és étlap szerint. —

Tulajdonos: **Leopold Alfréd.**

Pálma - Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás
ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló kö-
zelében.)

és minden drogériában és fodrászüzletben.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

KUMIN FERENCZ vendéglős.

Venier Penzió és Vendéglő

Venice Szt. Márktér.

Szobák 2 lirától feljebb villanyvilágítással.
Étteremek kilátással a Szt. Márktérre.

— **Kitűnő konyha minden órában.** —

Procuratie vecchie 105. s. Tulajdonos
(a Quadri kávé mellett) **Marco Venier.**

Hotel Meublé Jolanda

VELENCE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó **Bavaria** étteremmel. A
vaporettok megállóhelye. Gyönyörű kilá-
tással. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó
árak. Családok számára külön megállapo-
dások.

Tulajdonos
Inganni E.

Grande kávéház

Fiume, Piazza Andrasay
(a Corso végén.)

Elsőrendű kávéház.

Europa kávéház

— Fiume, Adamich-tér és Corso sarkán —

Magyar lapok! — Modern kényelem!

Maluszewszki Szaniszló

CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitűnő italok és frissítők.
Legfinomabb cukorsütemények.

Első fiumei magyar
kárpitos és diszitő

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a leggyorsabbtól a legmoder-
nebb berendezésig minden nemű kárpitos,
diszitő és angol börmunkát jutányos áron.

Szives pártfogást kér **Garami József.**

a budapesti Steinschneider udv. szállító
cég volt munkavezetője.

Dr. Krisković Vladimir

☞ fogorvosi műterme ☜

FIUME,

Via del Porto I. l. emelet

Specialista aranyfogak s koronák bete-
vésében. Fájdalom nélküli műtétek.

Rendelés d. e. 8-12

és d. u. 2-6 óraker.

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrássy I. sz.

az általánosan elis-
mert legolcsóbb be-
vásárlási forrás férfi
és- női divatcikkek
és rövidáruban.